

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1931.

Första kammaren.

Nr 1.

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden lördagen den 10 januari 1931, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssal samma dag,

Lördagen den 10 januari,

kl. 11 f. m.

Herr **Trygger** framträdde till talmansbordet och yttrade: Ärade församling! Utan överdrift torde man kunna säga, att det klockslag, som drog gränsen mellan det gamla och det nya året, saknat mycket av den klang, som varslar lyckliga och goda tider för länder och folk. Så mycket större är då förpliktelsen för alla och envar att söka bilda sig en riktig uppfattning av de mer än vanligt invecklade förhållanden, som föreligga såväl inom som utom det egna landet, samt pröva vad som bör ske för att en väg må öppnas igenom de svårigheter, som hopat sig på så många områden.

Ett bekant ordstäv lyder: envar sin egen lyckas smed. I denna levnadsregel ligger en stor sanning. Icke blott den enskilde utan även folken kunna däri finna stöd för en viss optimism även uti de mest bekymmersamma lägen. I ett land som vårt, där folket sedan gammalt åtnjutit rätten att genom sina förtroendemän i allt större omfattning deltaga i vården om rikets angelägenheter, är det folkrepresentationen, som bär i väsentlig mån ansvaret för att rikets intressen väl tillvaratagas. Denna börda är under nuvarande världssituation av en alldeles särskild tyngd. Den blir dock lättad genom lojal samverkan mellan dem, som folket skänkt sitt förtroende. Ett lyckligt samarbete är emellertid möjligt endast under den förutsättningen, att för ögonblicket mindre väsentliga meningsskiljaktigheter skjutas åt sidan samt att de viktiga uppgifter, som under förhandenvarande omständigheter måste bringas till en lösning, diskuteras och avgöras med allvarlig saklighet och oberoende av förutfattade meningar.

Sverige kan icke i någon mån eftergiva sitt anspråk på riksdagen att denna visar sig vuxen de stats- och samhällsuppgifter, som de hårda tiderna förvisso göra utomordentligt krävande. Min övertygelse är, att riksdagens första kammare i sina överläggningar och beslut skall vid detta riksmöte liksom tillförne söka göra sig väl förtjänt om fäderneslandet.

Med dessa ord förklarar jag detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat filosofie magistern Lode Wistrand att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 7 januari 1931.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas, innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar E. Kristensson, L. Widell och M. Fehr samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar K. Hildebrand, G. Kobb och H. S. Tamm.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter dels för 19 personer, som vid val i september 1930 för vissa valkretsar utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade från och med den 1 januari 1931, dels ock för 5 personer, som, efter det ledamöter av första kammaren avgått, vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda att inträda i de avgångnas ställe.

Som gruvarbetaren J. A. Ruthström i Kiruna blivit i redaktören Carl Winbergs ställe utsedd till ledamot av första kammaren för Västerbottens läns och Norrbottens läns valkrets för tiden till den 1 januari 1931, och alltså tiden, för vilken Ruthström blivit vald, numera gått till ända, undantogs den för honom utfärdade fullmakten från granskning.

Vid granskning av övriga fullmakter framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte en förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till första kammaren.

I ämbetet

Gösta Siljeström.

Den åberopade förteckningen, som jämväl upplästes, lydde sålunda:

Förteckning å ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 7 januari 1931.

Stockholms län och Uppsala län.

1. Redaktören Fritz Gustav Möller i Stockholm.
2. Häradshövdingen Karl Gustaf Theodor Borell i Saltsjö-Storängen.
3. Sekreteraren Henning Vilhelm Leo i Lidingö.
4. F. d. typografen Carl Primus Wahlmark i Uppsala.
5. F. d. landshövdingen Knut Hjalmar Leonard Hammarskjöld i Stockholm.
6. Fabrikören Johan Larsson i Örbyhus.
7. Ledamoten av arbetsdomstolen Johannes Albert Forslund i Spånga.
8. Professorn Carl Ludvig August Axel Reuterskiöld i Uppsala.
9. Godsägaren August Wilhelm Rydberg i Järfälla.
10. Redaktören Karl Alfred Rickard Lindström i Stockholm.

Jönköpings län.

11. F. d. folkskolinspektören Carl Robert Johansson-Dahr i Jönköping.

Blekinge län och Kristianstads län.

12. Borgmästaren Gustaf Theodor Ehrnberg i Simrishamn.

Malmöhus län med Malmö stad och Hälsingborgs stad.

13. Assistenten Anton Hjalmarsson i Malmö.

Göteborgs och Bohus län.

14. Byråchefen Karl Andreas Andersson i Djursholm.

Älvsborgs län.

15. Handelsträdgårdsmästaren John Teodor Björck i Borås.

Västerbottens län och Norrbottens län.

16. Biskopen Olof Bergqvist i Luleå.

17. Överrevisorn Ernst Johan Gustav Rosén i Umeå.

18. Bergmästaren Carl Immanuel Asplund i Luleå.

19. Lantbrukaren Nils Gabrielsson i Teg.

20. Sekreteraren Per Evert Arnliot Jonsson i Lycksele.

21. Rådmannen Pontus Sandström i Luleå.

22. Lokomotivföraren Karl August Johansson i Vännäs.

23. Landstingsmannen Carl Viktor Lindmark i Drängsmarkby.

24. Statsrådet David Hansén.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Löfgren*,» *Ström, Fredrik*,» *Larsson, Johan*,greve *Spens*,herr *Gustafsson, Per*,» *Lindblad*,» *Holmgren*,» *Asplund*,» *Sandström*.

Följande inkomna läkarintyg upplästes:

Att häradshövding *Eliel Löfgren* på grund av akut luftrörskatarr tills vidare är oförmögen att delta i riksdagsarbetet, intygar

Stockholm den 9 januari 1931.

Harald Nauckhoff,

leg. läkare.

Ledamoten av riksdagens första kammare herr *Fr. Ström* är tills vidare på grund av sjukdom (influenza epid.) förhindrad att delta i riksdagens förhandlingar.

Intygas på heder och samvete.

Äppelviken den 9 januari 1931.

K. V. Dahlman,

leg. läkare.

Att ledamoten av riksdagens första kammare greve *J. V. Spens* på grund av influensa med feber är förhindrad att för en tid av omkring en vecka delta i riksdagsarbetet, intygas.

Stockholm den 8 januari 1931.

Em. Lindhagen,

med. dr.

Vidare upplästes tre till kammaren inkomna ansökningar, vilka jämte därvid fogade läkarintyg voro så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Undertecknad anhåller härmed vördsamt att med stöd av bilagda läkarintyg befrias från riksdagsgöromålen till den 14 innevarande januari.

Örbyhus den 9 januari 1931.

Johan Larsson.

Att riksdagsmannen *J. Larsson*, Örbyhus, på grund av sjukdom (influenta epidem.) är förhindrad infinna sig i Stockholm före den 14 januari 1931, intygas på heder och samvete.

Örbyhus den 9 januari 1931.

O. Oredsson,
prov.-läkare.

Till riksdagens första kammare.

Med hänvisning till närslutna läkarintyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet till och med den 18 dennes.

Benestad, Alvesta den 7 januari 1931.

Per Gustafsson.

Att riksdagsmannen *Per Gustafsson*, Benesta, på grund av astmatisk lungkatarr är oförmögen inträda i riksdagsarbete före den 18 dennes, intygas på heder och samvete.

Alvesta den 6 januari 1931.

Arvid Aaby-Ericsson,
leg. läk.

Till riksdagens första kammare.

Undertecknad anhåller härmed vördsamt att på grund av sjukdom erhålla ledighet tills vidare från arbetet vid innevarande års riksdag. Läkarebetyg bilägges.

Nice den 2 januari 1931.

Israel Holmgren.

Att professor *Israel Holmgren* på grund av ledgångsreumatism är tills vidare förhindrad att deltaga i innevarande års riksdagsarbete, intygas på heder och samvete.

Nice den 1 jan. 1931.

A. Widstrand,
leg. läkare.

De begärda ledigheterna beviljades, beträffande herr Holmgren för den tid, det i åberopade läkarintyget omförmälda hindret varade.

Ytterligare upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till riksdagens första kammare.

Härmed får jag vördsamt hos kammaren anhålla om två dagars ledighet, för vårdande av enskilda angelägenheter.

A. C. Lindblad.

Till riksdagens första kammare.

På grund av tjänstegöromål förhindrad inställa mig vid riksdagens början får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet under tiden 10 till och med 14 januari.

Luleå den 8 januari 1931.

C. I. Asplund.

Representant för Västerbottens och Norrbottens län.

Till riksdagens första kammare.

Med återopande av hinder till följd av min tjänst får jag härmed vördsamt anhålla om befrielse från skyldigheten att infinna mig vid riksdagen förrän måndagen den 12 innevarande januari.

Luleå den 6 januari 1931.

P. Sandström.

Även de av herrar Lindblad, Asplund och Sandström sökta ledigheterna beviljades.

Anställdes val av talman, och utsågs därtill
herr Vennersten med alla avgivna eller 131 röster.

Företogs val av förste vice talman, och utsågs därtill
herr Olsson, Olof, med 120 röster.

Anställdes val av andre vice talman, och utsågs därtill
herr Nilsson, Petrus, i Gränebo med 103 röster.

Herr **Trygger**, som nu lämnade talmansplatsen, yttrade därvid till herr talmannen: Herr talman! Det måtte kännas angenämt att emottaga ett förtroende, som ständigt lämnas så enhälligt. För oss är det en glädje att arbeta i denna kammare, när klubban ligger i eder hand, och jag önskar eder hjärtligt, att ni under denna riksdag måtte få stadfästa många för vårt land lyckliga beslut.

Herr **talmannen** intog talmansplatsen och yttrade: Herr ålderspresident, ärade ledamöter av denna kammare! Å vice talmännens och egna vägnar ber jag nu att få framföra vårt vördsamma tack för det förtroende, som vi kommit i åtnjutande av genom de val, som nyss ägt rum. Två av oss ha redan förut rönt samma välvilliga bevis på kammarens förtroende. Den tredje känner säkerligen liksom vi behov av att försäkra kammaren, att det skall bli vår allvarliga plikt och vårt uppsåt att göra vårt bästa på de platser, där herrarnas förtroende satt oss att verka.

Under det år, som gått, hände, som vi alla veta, ett nog så tragiskt dödsfall i denna kammare, i det att en av våra kamrater på Stockholmsbänken kallades hädan mitt under brinnande arbete i kammaren. Senare på året blev det två andra kamraters lott att lämna det jordiska — med ett par timmars mellanrum hämtades de av den obevekliga döden. Jag vill vid detta tillfälle påminna om dessa senast avlidna båda kamraters stora och betydelsefulla insats i riksdagsarbetet. Såvitt jag kunde bedöma, voro de båda besjälade av det mest levande intresse för vad som förehades i riksdagen, såväl i kamrarna som i utskotten, och jag tror, att vi nu böra ägna dem en tacksamhetens tanke.

Jag borde redan tidigare ha erinrat om en förlust, som vi här i presidiet ha lidit. Jag antager att kammaren delar den känsla, som jag nu vill ge uttryck åt. Det var med beklämning jag mottog underrättelsen om att vår beprövade förste vice talman ville draga sig tillbaka. Han har på ett utomordentligt skickligt sätt skött den befattning, som blev honom given, och jag tror jag ger uttryck åt allas vår innersta tanke, då jag säger, att vi alla beklaga det beslut, som han fattat. Jag är visserligen lika övertygad om att den man, som trätt i hans ställe, skall värdigt fylla platsen, men han lär likaså litet som någon annan taga illa upp att jag ägnar dessa tacksamhetens ord åt den avgångne förste vice talmannen. Hos mig personligen har hans tillbakaträdande lämnat ett tomrum, det måste jag ärligt bekänna.

I övrigt ha förändringarna inom denna kammare varit många, icke mindre än nära nog en tiondel av kammaren består nu av nytillkomna ledamöter. Jag ber att få hälsa dem alla välkomna till det ansvarsfulla värv, som vi här ha att fylla. Jag är viss om att de snart komma att finna sig till rätta i kammaren, att de med samma kärlek som vi komma att omfatta vårt gemensamma arbete, foga sig i de goda traditioner, som här intill denna dag ha kunnat bevaras; och jag önskar slutligen eder alla, mina herrar, trevnad, framgång och glädje i vårt gemensamma arbete och därmed också en god fortsättning på det nyss ingångna året.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

kanslirådet G. H. Berggren med alla avgivna eller 100 röster.

Kanslirådet Berggren fick nu företräda, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollsföringen.

In fidem

Lode Wistrand.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att måndagen den 12 innevarande månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 50 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 12.02 på dagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Måndagen den 12 januari.

Kammarens sammanträdde kl. 10.30 f. m.

Herr *Larsson, Johan*, och herr *Sandström* anmälde, att de infunnit sig vid riksdagen.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 14 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av tre ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna,

dels ock av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen yttrade vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att företaga vid sammanträde, som komme att hållas torsdagen den 15 i denna månad, val av ledamöter och vid sammanträde påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten och utrikesnämnden.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

Ordet lämnades härefter till herr **förste vice talmannen** som anförde: Jag ber att få hemställa, herr talman, att kammaren måtte besluta, att antalet suppleanter för denna kammarens vidkommande i de ordinarie utskotten måtte bestämmas till: i konstitutionsutskottet 13, i statsutskottet 16, i bevillningsutskottet 13, i bankoutskottet 8, i första lagutskottet 8, i andra lagutskottet 11 och i jordbruksutskottet 8.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.34 f. m., att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45 f. m.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 f. m. till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av regementspastorn i Kungl. Skaraborgs regemente, kyrkoherden O. J. Hermansson. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal, varefter hans excellens herr statsministern Ekman uppläste Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

Herr **talmannen** framträdde därpå och yttrade: Allernådigste Konung, Eders Maj:t!

Riksdagens första kammare frambär till Eders Maj:t sin undersåtliga vördnad.

Kammaren delar Eders Maj:ts känslor vid erinringen om den stora förlust, som drabbat Konung och folk genom Hennes Majestät Drottningens bortgång. Det är därför också kammaren kärt att nu få inför Eders Maj:t ägna sin tack samma hyllning åt minnet av den ädla kvinnan, den vördade landsmodern och samtidigt få giva uttryck åt sin djupa tillfredsställelse över Eders Maj:ts eget höga föredöme i trogen pliktuppfyllelse och bevarad själsstyrka under prövningen.

Hårda tider hemsöka fortfarande länder och folk. Vårt land har ingalunda blivit förskonat. Eders Maj:t har ånyo måst erinra om jordbruksnäringens betryck, och svårare prövningar förestå oss måhända. Men missmodet är en dålig rådgivare. Vi hava att tacksamt erkänna, att vårt land allt hitintills i många stycken intagit en gynnad undantagsställning.

Utan tvivel hava statsmakternas åtgärder i sin mån därtill bidragit. Mycket återstår dock att härutinnan fullfölja och fullkomna, även om vi jämväl och i stor utsträckning måste lita till, vad den enskilda företagsamheten kan åstadkomma. Samfällda bemödanden av allmän och enskild natur skola nu som till förene, hoppas vi, krönas med framgång.

De åtgärder i sådant syfte, som Eders Maj:t i dag bebådat, ävensom övriga förslag och äskanden ägnade att mildra arbetslösheten, öka arbetstillfällena eller eljest främja landets allmänna utveckling, skola säkerligen mottagas med förståelse och erkännande. I denna anda skola de också av första kammaren upptagas till prövning.

Kammaren anhåller till sist att få försäkra Eders Maj:t om kammarens alltjämt lika varma känslor av trohet och tillgivenhet.

Sedan andra kammarens talman därefter i denna kammares namn till Hans Maj:t Konungen framfört andra kammares undersåtliga vördnad, fingo talmännen vardera mottaga ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1931/1932, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen.

In fidem

G. H. Berggren.